

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0523U100004

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 11-01-2023

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

- Шевчук Андрій Володимирович
- Shevchuk Andriy Volodimirovych

Кваліфікація: 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Шифр наукової спеціальності: 07.00.01

Назва наукової спеціальності: Історія України

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 23-12-2022

Спеціальність за освітою: всесвітня історія

Місце роботи здобувача: Житомирський державний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125208

Місцезнаходження: вул. В. Бердичівська, буд. 40, м. Житомир, Житомирський р-н., Житомирська обл., 10008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

III. Відомості про дисертацію

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.235.01

Повне найменування юридичної особи: Інститут історії України Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416981

Місцезнаходження: вул. М. Грушевського, буд. 4, м. Київ, 01001, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут історії України Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416981

Місцезнаходження: вул. М. Грушевського, буд. 4, м. Київ, 01001, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 03.19.21

Тема дисертації:

1. Судова влада та суспільство Правобережної України наприкінці XVIII – першій третині XIX ст.
2. Judiciary and Society of Right-Bank Ukraine at the End of the XVIIIth – the First Third of the XIXth century.

Реферат:

1. У роботі комплексно досліджено роль та місце судової влади в житті правобережної спільноти України, яка сформувала в складі Речі Посполитої цілісну судову мережу. У роботі представлено судження, що місцева людність, спираючись на Литовський статут і сеймові конституції, з'ясовувала спірні питання власності, залагоджувала соціальні конфлікти та встановлювала порядок співжиття в краї, примирившись із російським пануванням. У дисертації системно висвітлено здобутки зарубіжної та вітчизняної історіографії з теми дослідження, виявлено й уведено до наукового обігу значний масив неопублікованих джерел із семи архівних установ України. Визначено, що, захопивши правобережні території, Російська імперія отримала європейську станову судову систему з судами для шляхетства. Проте Катерина II заради підтримки інших суспільних прошарків створила суди для всіх категорій вільного населення згідно з «Учреждениями для

управління губерний Всеросійської імперії» 1775 р. Павло I заради надійнішого порозуміння верховної влади й місцевої еліти відновив окремі елементи річпосполитської судової процедури, що значно полегшувало поглинення краю й давало змогу шляхті відчувати свою значимість. Для містян було сконструйовану окрему вертикаль судової влади із залученням єврейського населення. Для контролю за судовою системою було створено губернські головні суди, Волинський надвірний суд, а також інститут фіскалів. Досліджено, що в процесі формування кадрового складу повітових судових установ верховна влада й місцеві адміністратори дали змогу шляхетській корпорації «зберегти обличчя» перед нижчими станами. Кадровий склад посадовців формувався з маєтної локальної шляхти. Під час формування кадрового складу магістратів і ратуш заможним містянам дали змогу самостійно обирати склад судових установ. Для контролю за діяльністю судових структур верховна влада задіявала не лише принцип бюрократичної ієрархії, але й вибудувала ще одну структуру з призначуваних до судів секретарів і канцелярських службовців, як правило, вихідців із безземельної шляхти. Окреме місце в тогочасній судовій владі відводилося інституції адвокатури, що дозволяло зробити більш кваліфікованою позицію позивача або відповідача. Зауважено, що ефективний і справедливий розгляд судами майнових справ був чи не найголовнішим запитом із боку всіх соціальних станів. При цьому для судових органів не відігравали вирішального значення соціальний і матеріальний стан сторін, їхнє віросповідання чи стать. Основним для них було правильне оформлення документів, а для суспільства – можливість з'ясування фінансових питань і збереження та охорона прав власності. Урегулювання поземельних відносин потребувало від верховної влади обережності, тому держава не втручалася в партикулярні справи землевласників. Основну роль у регулюванні кримінально-правових відносин відведено кримінальному департаменту й цивільному губернаторові. Верховна влада згодна була йти на поступки елітам у судовій сфері, але зберегла за собою розгляд кримінальними департаментами проступків і зловживань чиновників, посадовців. Констатовано, що завдяки поступливості й поступовості влади в судовій сфері, що проявлялося в інтегруванні окремих норм судової культури місцевої еліти до російської державної системи, вдалося забезпечити лояльність нобілітету. Якщо річпосполитська судова мережа захищала передусім інтереси шляхти, то сконструйована центром судова влада, при збереженні окремих елементів попереднього судочинства, стала диференційованою, надаючи судову підтримку як привілейованому, так і непривілейованому населенню.

2. This dissertation provides a comprehensive account of the function and place of the judiciary in the life of the Right-Bank community in Ukraine, which formed an integral judicial network within the Polish-Lithuanian Commonwealth. The research demonstrates that the local population adopted the Lithuanian Statute and the Sejm constitutions to clarify controversial property issues, resolve social conflicts, and establish the order of coexistence in the region, having reconciled with Russian control. The dissertation presents a systematic overview of domestic and international historiography on the research topic, identifies and introduces into scientific circulation a significant array of unpublished sources from seven Ukrainian archive institutions. It has been shown that by seizing the Right-Bank territories, the Russian Empire acquired a European class court system with a developed specialization of courts for the nobility. However, in need of support from other social strata, courts for all classes of the free population were established under the "Institutions for the Administration of the Provinces of the All-Russian Empire" (1775). Paul I's accession to power promoted more reliable understanding between the supreme power and the local elite by restoring some elements of the Polish-Lithuanian Commonwealth judicial procedure (county and podkomorsky courts, the Polish language, the Third Lithuanian Statute, and the Sejm constitutions), that greatly facilitated the integration of the region. Russia's flexible policy allowed the nobility to feel their importance. The main demand of the local nobility was the settlement of land relations inside the Right-Bank community. Therefore, Paul I restored podkomorsky courts to set up the borders of estates. The supreme power normally avoided interfering with the private owner's demarcation procedure, but showed firmness if the process involved the state with its estates or the Russian aristocracy. As part of the ongoing loyalty-strengthening strategy, Alexander I established a border court system at the request of the nobility of the Podolsk province. A separate vertical of judicial power was created for the townspeople involving the Jewish population, which guaranteed the loyalty of merchants and burghers.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шевчук Андрій Володимирович
2. Shevchuk Andriy Volodimirovych

Кваліфікація: 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шевчук Андрій Володимирович
2. Shevchuk Andriy Volodimirovych

Кваліфікація: 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дегтярьов Сергій Іванович

2. Degtyariov Sergiy Ivanovych

Кваліфікація: 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бармак Микола Валентинович

2. Barmak Mykola Valentynovych

Кваліфікація: 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Філінюк Анатолій Григорович
2. Filinyuk Anatoliy Grihorovych

Кваліфікація: 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Смолій Валерій Андрійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Смолій Валерій Андрійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.

